

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 „
 Holyben mások hozzá:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 kedd utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Amennyiben kártrakt visszadási
 vagy megőrzési nem vállalkozik.

Hirdetések és hirdetések a
 kiadónálhoz intézendők.

Helyes szám ára 8 fillér.

Zsidó lap a szabadkőművességről.

A szabadkőművességgel kezd már torkig lenni egész Magyarország. Előbb csak a katolikusok óvták ettől az érdekszövetkezettől a józan és tisztességes elemeket, majd a protestáns körökben is emelkedtek hangok, melyek elítélték a testvérek lázas intézkedéseit és üzemeit, most végre egy közismert zsidó lap, az Est is meg meri írni az igazat. *Polonyinak* az országgyűlésen történt felszólalásáról a következőket írja:

„Rövid időn belül másodszor támadt ma a szabadkőműveseknek Polonyi Géza a képviselőházban. Mindkét támadás kemény és engedhetetlen volt, ragyogott benne Polonyi fényes dialektikája és súlyos szelleme.

A magyar szabadkőművesség messze elkanyarodott eredeti ideális nemes rendeltetésétől s hovatovább egy *érdekcsoport* lett, ahol egyik két vidáman mossa a másikat. Es ez köztársasági szempontból üdvös lehet, de a közélet morálja szempontjából aligha.

Jól esik ezt az igazságot valahára nem csupán katolikus nagygyűléseken hallani. Bele kell vinni az egész ország köztudatába, hogy nem valami ideális társasággal, hanem egészen köznépszerű érdekszövetkezettel állunk szemben, amely ellen védekezni kell — még a zsidóságnak is! Ez pedig csak elég, vagy mi?

Nemzeti kultúra és erkölcs.

Írta: Szabados Pál.

A nagyváradai románok nyolcezer koronát gyűjtöttek rövid félóra alatt egy román nemzeti színházra.

Azt mondják, Magyarországon nincs kultúra; azt mondják, hogy a magyar uraknak nincs érzékük az irodalom és művészet iránt. S mégis egy magyar városban, cigánymuzsika mellett, a fehér asztalnál rövid félóra alatt nyolcezer koronát hoztak össze a kulturáért, jobban mondva a színészetért.

Ne álmélkodjanak a magyar urak, ezt a tekintélyes összeget a román színészetért hozták össze a fajukért, irodalmukért mindenre áldozatkész románok.

Elmélkedhetünk e téma fölött. Barbároknak neveznek bennünket, — nincs érzékünk az irodalom és művészet iránt — így mondják s akik így mondják, azoknak — sajnos, — nagy részben igazuk van! Ha a magyar színpadon, — nem tudom, hogy kit említsek, — talán Szigligeti irodalmi műve kerül bemutatásra, bizony-bizony üres nézőtér előtt hangzanak el az ő igazi magyaros kiszólásai, az ő igazán magyaros szatirái. Erkel Ferenc hiába csinált szivekbe vágó magyar muzsikát, Tóth Ede hiába

szóltatta meg a falu népét, hiába panasolja fel Gárdonyi a falu bajait... hiába minden! Ami igazán magyar, nem érti azt meg a nagyváradai magyar!

Nagyon elkalandoztunk különben, hiszen a kulturáról akartunk beszélni, még pedig arról a kulturáról, amely nem magyar. De például állíthatjuk oda a magyarság elé, mert ebben a törekvésben van sziv, van művészi érzés s meg van benne ami legfőbb, mint ahogy ők elfogultan nevezik: egy elnyomott nép sziverejének lüktetése. Kalapot emelünk az ilyen törekvések előtt, bár ellenkezik a mi kulturtörekvéseinkkel, mert a mi kulturális törekvésünknek magva, embriója az, hogy ami ebben az országban megfogamzik a kultúra anyaméhében, az legyen mindenben magyar!

Legyen magyar az, ami a nép áldozatkészségéből emelt közházakból irányítója a hazafias érzéseknek. Madách, Szigligeti, Katona szelleme lakozzék ezekben a csarnokokban, de ne a francia szemét, ne a harmad és negyedrangú francia pikantéria és draszticizmus, amelyek mételeyei az erkölcsnek, mételeyei a magyar irodalomnak és mételeyei mindennek, ami szép, ami ideális. A színpadon az ideálizált szépet, az ideálizált életét akarjuk látni, nem pedig a cifra ruhába öltöztetett piszkot, szemetet.

Ha elmegyünk a magyar színházak

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Tolsztoj a társadalmi rendről.

Írta Kozári Gyula.

— Mutatvány a szerzőnek most megjelent »Emberi okmányok című kötetéből. —

A nagy orosz az emberiség fejlődése történelmének etikai megítélésénél arra a következtetésre jut, hogy ez a fejlődés a jövőben csak akkor lehet szerencsés, ha tulajdonképeni hajtóerejét, a szeretetet, minden ember mint legszükségesebb és legtermészetesebb tulajdonságot fogja fel és gyakorolja. Ennek alapja az ember alapvető jóságának optimizmusa. Az ember pozitív létezésjoggal bír.

Tolsztojnak arra kell törekedni, hogy a keresztény szelidség üdvözítő erejét rendszeresen bebizonyítsa. Fölteszi, hogy az emberi műveltség romlásra vezet és elviselhetetlen. Értelmünkben kell kiindulnunk, hogy az élet kérdéseire feleletet adjon. Az emberi élet törekvése a boldogság java. Ezt eleinte az állati szemé-

lyiség javában látja. Az élvezetnek árt a szenvedés. Ellene szegül a megsemmisülés és a halál tudata. Azonosságunk ismerete örök. Az örök ész valódi életünk rugója. Mivel valóságos életünk eszes, az észnek lényege pedig a szeretet, következésképpen a szerető ész életünk. Ez erejét Istennel való viszonyunkból nyeri. Isten maga a szeretet, Istennek megjelenése mibenünk. Isten, ki benned felébredt, felébreszti Istent más emberekben is. A szeretet a társadalmi kérdés megoldásának egyedüli orvossága, kulcsa.

Egyházat szigorúan fedi. A tudomány nem igazolja a fennálló munkafelosztást, sem a bölcsélet, sem a természettudomány. Sem Comte, sem Malthus, sem Darwin, sem a nemzetgazdaság tudománya. Az általános romlást támogatják: az általános védőkötelezettség, patriotizmus, adóteher. A szervezett hatalmi rendszer megdöntésére elégtelenek a szocializmus, az állami segítség. Ahelyett, hogy az ember erőt személyének megszabadítására, életfőltetésére változtatására irányozná, az emberek külső általános fölzsabadulása eszközt keresi s mind szorosabb rabság láncait ková-

csolja. Sem a szocializmus brutalitása, sem a kormányok szerény kísérletei nem használnak, hanem egyedül az emberek belső szabadsága.

E rendszer következménye a műveltség épületének rombadöntése és belső emberi változás alapján új közösség teremtése keresztény felebaráti szeretet alapján. Az orosz viszonyok szülte narodnikkik lelkében és az orosz község szolidaritásában látja a csirát, mely az emberiség összhangját kifejlesztheti. Le akarja dönteni a nemzeti sorompókat és az egész emberiségre szabja egyforma követelményül; az egyszerű falusi élthez való visszatérést javasolja.*

Gyakorlati reform-terveit az orosz agrár viszonyok szülték. A nyomor oka szerinte az osztályképződés. A földrablás által megszűnnek az emberi boldogság föltételei. A boldogabb élet föltételei: 1. a természettel való kapcsolat; 2. a szabad pszichikai munka; 3. a boldog, összhangos családi élet; 4. szabad és szeretettel teljes közösség, mely csak a természetes, falusi

* V. ö. f. i. n. Dr. Goldschmidt: Leo Tolstois Soziales Problem, Berlin és Leipzig, 1906.

Haas Fülöp és Fiai

Nagyvárad cs. és kir. szab. szőnyeg és

butorszövet gyárosok,

magyar királyi udvari szállítók

Rakóczi-ut, Rimandóczy-palota.

Az őszi idény megérkezésével a t. c. község szives figyelmébe ajánljuk most érkezett szőnyegek, butorszövetek, ablakvédők, utazótakarók, függönyök, asztalterítők, storok.

Valódi keleti szőnyegek, perzsa, indus és smyrna minőségben

igen jutányos áron. Nagy választékban raktárunkon a „Haas“-féle Agra és csomósított szőnyegek legjobbaknak vannak elismertve. Varrott pajzsművek, gyapjútakarókban, kőpáncsokban nagy választék.

bármelyikébe, hát miért lelkesüljünk? Né-
pünk, nemzetünk buját-baját, örömét ott
nem találjuk megelevenítve. A trikó- és
harisnya-kultusz talán lelkesít egyeseket,
de akik magasabb szempontból, művészi
és irodalmi tekintetéből keresik fel a
muzsa hajlékát, azok bizony sovány ele-
delt találnak a kultúra e szép csarno-
kában.

A románok példát adtak nekünk.
Igy kell lelkesedni annak a népnek,
amelynek muljában nincs öröm, de nem
akceptálja tovább a költőnek azt a mon-
dását, hogy: jövőben nincs remény. Mi,
mint kultúreberek a románságnak ezt
az akcióját oda állítjuk elétek, magyar
hazafiak. Küzdjétek a magyar kultúráért,
támogassátok a mi igazi magyar íróink-
nak remekeit és akkor nem volt Magyar-
ország kulturája, hanem lesz! Lelekésiten
benneteket Szigligeti, Madách, Tóth, Ka-
tona, Erkel szelleme s akkor lesz igazi
magyar irodalom s nem kell erkölcstelen
darabokat francia színpadoktól koldulni,
kölcson kérni s a nyugat majmolásával
internacionális szellemet, meg nyugati
erkölcstelenséget terjeszteni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 22.

Mindkét táborban nagy hajlandóság van
arra, hogy a nagy harci lezárolást valami
tisztességes kompromisszummal elkerüljék. To-
megesen készül a sok módosítás és az ellen-
felek csoportokba verődve tárgyalják a fel-
merült javaslatokat.

Egyelőre azonban még nincs megállapo-
dás, de mire a vita a hirhedt szakaszhoz ér,
ugy lehet, mégis csak meglesz a béke és vé-
get ér a harc.

föltételek mellett lehetséges; 5. az egészség és
fájdalom nélkül való halál!

A gazdasági fejlődés a hatalmasok által
tervezett haladás a legnagyobb szolgálat felé.
Ennél gyászosabb a városba tóduló nép er-
kölcstelenedése.* Már a parasztságot is átjárta
az erkölcsi kór. A cárhoz intézett levelében a
paraszt életmódjában pillantja meg az emberi
összhangot. Nem szabadna romlatag műveltsé-
günkkel a parasztot még jobban elrontani. In-
kább kíséreljük meg munkásságát és egyszerű-
ségét elsajátítani. Mindkét osztálynak szüksége
van erkölcsi megújulásra a kereszténység szel-
lemében. Ezen életmódra való visszatérés az
élet olyan erkölcsi felfogásáról biztosít, mely a
vagyontól mindjobban felszabadít. Falun inkább
lehetséges az Istenfoglalom megtisztulása, mivel
Isten a természetben közvetlenül megnyilat-
kozik. Hogy ezen eszményt megközelíthessük,
igazságosabb földelosztás viendő keresztül.
Igazságosabb földelosztás az iparól megromlott
bér munkásoknak állandó boldogságot biztosít
és a tőke a hatalom által etikai céljuktól el-
terített társadalmat ismét elvezeti Isten útjára.
Tolsztoj minden alakja szereti a parasztot. Ni-
kol herceg a Háború és Békében, Ljovin Anna
Kareninában, Nechljudow A feltámadásban.
Tolsztoj hadakozik a szocializmus ellen, mely-
nek programját erkölcsi és gyakorlati okok-
ból elégtelennek tartja. A kormánytól sem
várható a felszabadítás, mert hatalmának tá-
masza. Erőszakkal sem lehet elvenni erő hiá-
nyában. Maguk a munkások hibásak, mert
rablókat katonai szolgálattal gyámoltják. Nekik

* V. ö. Modern Rabszolgák; Mit tegyünk; Éhínség
Oroszországban; Feltámadás.

Elnök: Berzeviczy Albert.
Jegyzők: Mihályi Péter, Rudoyánszky
György, Zúnszky István.

A jegyzőkönyv hitelesítése után
elnök bemutatja a Magyar Gazdaszövet-
ség és a Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok
kérvényeit a polgári perrendtartás 31. és 32.
szakaszához. A kérvényeket együtt tárgyalják
a javaslatlalt.

A számszéki elnök állására az elnök ja-
vaslatára mához egy hétre, november 29-ikén
fogja a hármast jelölést megejteni a Ház.

Hegedüs Lóránt, a pénzügyi bizottság
előadója, bemutatja a bizottság jelentését az
indemnitás törvényjavaslatáról.

A jelentést kinyomatják és az osztályok
mellőzésével annak idején tárgyalásra tűzik.

Következik a polgári perrendtartásról szóló
törvényjavaslat részletes tárgyalása.

Várady Zsigmond a címhez szólal és
válaszol Pop Cs. István panaszaira, melyek-
kel a nemzetiségeknek a jogszolgáltatásban
állítólag szenvedett sérelmeit hozta fel legutóbbi
beszédében.

Elnök (csenget): Figyelmeztetem a kép-
viselő urat, hogy a Ház gyakorlata a cím tár-
gyalásánál egyes reflexiókat megenged, de
azt sem a Házsabályok, sem a gyakorlat nem
engedi meg, hogy a címnél újabb általános vita
kezdődjék.

Várady Zsigmond: Ha megengedik,
t. Ház, ez esetben röviden befejezem sza-
vaimat.

Ugron Gábor: Hogyne! Ezt megenged-
jük! (Helyeslés.)

Második csengetés!

Várady Zsigmond: Befejezi a Pop Csicsó-
val folytatott polémiát és rátér a kuriai bírás-
kodás megszorításának bírálatába, majd ismétli
az igazságügyi bizottságban lezavazott in-
dítványát, amely szerint némely ügy a köz-
igazgatási bíraskodásból kivéssék és a járás-
bíró elé utaltassék. Rátérve az illetékesség
kérdésére...

Elnök ismét csenget és figyelmezteti Vá-
radyt, hogy észrevételeit az illető szakasznál
tegye meg.

Várady Zsigmond befejezván szavait
és leül.

Polónyi Géza az illetékesség ügyében a
a miniszter álláspoztját védi az előadóval

maguknak sem szabad a földtulajdonban részt-
venni, katonáskodni, sem munkásoknak, sem
bérilőknek lenni. És akkor a földtulajdonosok-
nak a birtok nem hozván jövedelmet, lemond-
danak, valamint a kormányok is. George Henry
után azt állítja, hogy a föld Istentől ajándéko-
zott természetes tulajdon; de Tolsztoj szerint
a birtokos földjára monopoluma nem lehet
a főbaj, hanem a földtulajdon erkölcstelenséget
teremt. A földosztás módszerére vonatkozólag
ismét Henry George tervezetét fogadja el.

Az egyes emberek élete falun a fizikai
munkán alapul. Erre kell minden ember-
nek visszatérni. Mit tegyünk? kötetében a na-
pot felosztja: reggeli előtt délig, ozsonnig és
estig való időre. A nap lefoglaltsága; nehéz
izommunka ipari, értelmi munka és tudatélet.

Egészen mellőzi annak bizonyítását, hogy
a szenvedőleges hívás eredetileg adott, bizo-
nyításra nem szorul; hasonlóképpen az Isten
létezését is, melyet életnek és szeretetnek je-
lez, érzésünkre alapítja. És ha elfogadjuk az isteni
szeretet-észt legfelsőbb törvénynek és az
embereket olyan lényeknek tartjuk, kik ezen
törvény felismerésére képesek, még mindig
nem látjuk be, miért várakozott ez az isteni
ész egész máig, hogy közölve legyen. Ha
Tolsztoj az egész emberi fejlődésben nem lát
haladást, ellenkezőleg minden kulturfokozatban
és eredményben a szolgai viszonyok kiélesedé-
sét, mikép egyeztethető ez össze azzal az állítás-
sal, hogy az ember szelleme, ez a keresztény
gondolatok fogalmazására törekszik.* Midőn a
kulturáltézmények erkölcstelen célját általános

* V. ö. Goldschmid i. m. és Axelrod: Tolsztojs
Weltanschauung und ihre Entwicklung.

szemben, ugyszintén a kereskedelmi vétségek
ügyében is.

A bírói felelősségről szóló részt, illetőleg
polemizál az előadóval, aki azt mondotta, hogy
a bírák felelősségre vonásánál másról nem le-
het szó, mint arról, hogy a bírák jóhiszeműen
tévedtek-e vagy sem. A bírák jóhiszeműségét
az eskü védi, amely eskü nincs szabályozva.

Polónyi a szabadkőművességről.

Az esküvel együtt legyen szabad rátér-
nem a szabadkőműves bírákra. A szabadkőmű-
vességről az a felfogás, hogy annak az embe-
riség jogaiért való küzdelemben a világtörté-
nélelem emléket állított és azt, humanitárius
ténykedéséért országszerte tiszteletben tart-
ják. Ezen a területen szívesen is látom őket,
azonban a szabadkőművesség ma titkos tár-
sulat, a melynek alapszabályai hatóságilag jóvá
vannak ugyan hagyva, de mégis csak titkos
társulat. E titkos társulat alapszabályainak
ötödik szakasza, melyet esküvel is erősítenek, a
következő intézkedéseket tartalmazza:

»A szabadkőműves testvéreit minden
körülmények közt, még élete veszélyeztetésé-
vel is segíteni, felvilágosítani, párfogolni és
igazságtalanság ellen megvédeni köteles.«

Ez az alkotmány fogadalom által is meg-
erősítetik. Már most, t. képviselőház, a bíró
a bírói székben igen gyakran jöhet összeütkö-
zésbe e két fogadalom valamelyikével. A tár-
sadalomra nézve pedig fontos, hogy titkos be-
folyásokkal ne gyöngíttessék. (Helyeslés a nép-
párton.) Intézkedést kér arra nézve, hogy a
bírák ne kerülhessenek a két eskü közötti
dilemmába. (Taps.)

Prósz Sándor előadó nem osztja Várady-
nak a közigazgatási hatáskör szűkítésére vo-
natkozó fejtegetéseit.

A többség a címet változatlanul fen-
tartja.

Szakaszonkint.

Az első szakaszhoz

Haller István (néppárti) szól, a ki a

ítélettel föltételezi, azt az elvi hibát követi el,
hogy ezen intézmények hibáit céljaikkal azo-
nosítja. Lehetetlen a műveltség programmos
haladásában a rabszolgaság láncait látni, hisz
maga Tolsztoj is fejlődéstörékvést tételez föl
az állati sorból a társas rend felé. Es végül
Krapotkin következtetését fogadja el, de mig
Krapotkin a forradalomra hivatkozik, ő az er-
kölcsök szelidülésére. Nem sejt azonban egyi-
kük sem, hogy az anarkhiás és védtelen társa-
dalom sokkal nagyobb bajokat idézne fel a
mostaniaknál. Sőt: Tolsztoj még Krapotkinon
is tútesz, ki sem a polgárosodást, sem a tudomá-
nyt, sem a haladást nem itéli el. Rousseau-
val a természethez, a földmivelő élet nyersesé-
géhez utal, Bonnalddal a nagy városok s or-
giák megsemmisítését követeli.*

Individualizmusa Stirnerre vall. Hallgasson
— tanítja — mindenki a lelkiismeretére. Min-
denki a maga törvénye és profétája. Az élet
értelmét is önmagában keresse, ne a hagyomá-
ny és tekintély útján, sem a közvéleményben.
De nem jut Stirner monomaniájáig, önmá-
dásig, Nietzsche önisztentéséig és zsarnok-
rendszeréig, hanem könyörületre és lemondásra
int. Az isteni Eu azzal a követeléssel lép az
egyen elé, hogy énjét föláldozza és embertár-
sainak éljen. A törvényes védelem jogarát le-
teenni azonban: térdreborulás az erőszak előtt,
együttal a gonosztett és a bűn kapuinak ki-
tárása.

* V. ö. Bourdeau: A jelenkori gondolkozás me-
tere, Budapest, 1907. 170-178. l.

járási bírósági értékhatár felemelését helyteleníti.

Simonyi-Semadam Sándor a bírák hatáskörének emelése ellen foglal állást azért, mert az ügyek hatósági értékmegállapítása ugyanis jóval alacsonyabb a tényleges értéknél.

Az **elnök** az ülést öt percre felfüggeszti.

Szünet után.

Huszár Károly (néppárti) szólt az első szakaszhoz,

Baross János után **Székely** Ferenc szokatlan módon előző szakasz tárgyalásánál módosítást nyújt be a következő szakaszra vonatkozólag.

Várady Zsigmond személyes kérdésben szólal fel.

Héderváry miniszterelnök 1910 második félévi tulkiadásokra és a Szerbiával való kényszereszerződések megszüntetésére vonatkozólag terjeszt be javaslatot.

Az ülés 2 órakor véget ért.

A beteg Tisza.

Tisza István kellemetlen balesete keresztülhúzta a gróf számításait. Az alsózsuki vadászaton történt balesetét először egyáltalában nem tartotta komolynak. Maga csodálkozott legjobban, mikor az orvos kulcsonttörést konstatált rajta.

— Azt hittem, csak a karom ficamodott ki! — mondotta.

Első nap, mikor a baleset érte, még estig vadászott s másnap sem feküdt le egy pillanatra sem. Sógornak, gróf Bethlen Pálnak kolozsvári Petőfi-utcai palotájában még politikai látogatásokat is fogadott. Este azonban láz támadta meg s azóta nem is hagyta el az ágyat.

Rengeteg a részvétiratoknak, táviratoknak a száma, amelyekkel valósággal ostromolják a nap minden órájában a gróft. Az erdélyi mágnások egymásnak adják a kilincset a Bethlen-házban. Tisza mindenkit fogad, nem utasít vissza senkit. Gróf Bethlen Pál, Tisza István sógora, ezeket mondotta munkatársunknak:

— Hét tiz napig semmiesetre sem utazhatik el sógorom. Feküdnie kell, mert a válán nem lehet a kötést megmozdítani. Rosszul azonban nincs, sőt igen jó kedélye van. Aminek talán az az oka, hogy — nem politizál!

Dr. Makara Lajos egyetemi tanár is megnyugtató kijelentést tett:

— Bizony feküdnie kell legalább is egy hétig a kegyelmes urnak! De gyógyul napról napra, néhány hét múlva lovagolhat ismét. De ismert gesztusaiban sem fogja akadályozni a kulcsonttörés!

Igy hát egyelőre szó sem lehet arról, hogy Tisza a Ház tanácskozásain részt vehessen.

Az államtitkár mandátuma. Kálmán Gusztáv államtitkár tegnap levélben jelentette be a Ház elnökének, hogy a három mandátum közül a kolozsvárit tartja meg. Így tehát Esztergomban és Zsolnán új választás lesz.

Városatyák választása.

Előkészületek december 4-re.

A folyó év végével, mint már irtuk, Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának választott tagjai közül harmincháromnak, az összes választottak felének megbízatása lejár s a megüresedett helyeket december 4-ikén választás útján tölti be a polgárság.

A két politikai párt: a függetlenségi 48-asok és a nemzeti munkapárt hetek óta tárgyal, tanácskozik, hogy kit jelöljön az egyes városrészekben s természetesen mindegyik párt a saját emberei részére igyekszik lefoglalni az összes megüresedett helyeket.

Ezekon kívül igen sok az önjelölt, aki szeretne bejutni a törvényhatóságba s mivel hivatalosan egyik párt sem jelöl, igyekeznek megválasztásuk érdekében a választók között hangulatot kelteni.

Végleges jelölés még nem történt s különösen a munkapárt mélyen titkolja az eddigi tanácskozásokat.

A függetlenségi párt ma, szerdán este ejti meg a jelöléseket, de már is nagyjában lehet tudni, hogy kik kerülnek a párt hivatalos listájára.

Olasziban.

A várad-olaszi-i kerületben 14 hely üresedik meg, mivel az elhalt **Ováry** Lajos különben még csak 3 év múlva megüresedő helyét is betöltik; így aki a 14 megválasztott közül az utolsó legkisebb szavazatot kapja, csak 3 évre lesz megválasztva.

Olasziban a következők helyei üresednek meg:

Bozóky Béla, dr. **Dőri** Ferenc, **Frankó** Endre, **Fröhlich** János, **Hlatky** Endre, dr. **Kazay** Kálmán, **Kiss** Dávid, dr. **Konrád** Márk, dr. **Molnár** Imre, **Papp** Miklós, dr. **Pácz** Sándor, **Stark** Gyula, **Mezey** Mihály, **Óváry** Lajos.

Ezek közül **Hlatky** Endre, mivel főispáni méltóságra jutott, nem választható meg, dr. **Kazay** Kálmán pedig Váralján lép föl s így nem reflektál az olaszii kerületre, éppen így **Fröhlich** János sem óhajta megválasztását. Továbbá **Mezey** Mihály meghalt. Ezekon kívül **Bozóky** Béla sem lép föl betegsége miatt. Erre a hat helyre tehát biztosan újakat választanak.

A függetlenségi párt azonban a párthoz nem tartozó **Frankó** Endre, dr. **Konrád** Márk, **Papp** Miklós és **Stark** Gyula helyére is a függetlenségi párthoz tartozókat jelöl s csupán dr. **Molnár** Imrét veszi fel listájába, bár ő sem függetlenségi, hanem jelenleg pártonkívüli.

A függetlenségi párt listájában minden valószínűség szerint benne lesznek: dr. **Pácz** Sándor, dr. **Dőri** Ferenc, **Kiss** Dávid, dr. **Molnár** Imre, **Lukács** Géza nyug. honvédezzredes, **Székely** Sándor, **Szabó** Károly (asztalos), dr. **Sebő** Mihály, ifj. **Keztyüs** János (építő), **Tabéry** Ármin.

A további négy hely még bizonytalan. A Réten nagy erővel korteskednek. Különösen **Zsiskó** Rudolf szabó, **Kortsmáros** László, **Papp** János (építő) és **Balogh** János (bádogos) nevét emlegetik.

Szóban van még **Vicsay** István (lakatos), míg a polgárság egy része **Óváry** Lajos helyett **Láng** József nyomdatulajdonost látná a egyszi vesebben a törvényhatóságban.

A munkapárt tegnap este tartott értekezletén ejtette meg a jelölést s a következőket jelölte a 14 helyre:

Frankó Endre, dr. **Konrád** Márk, dr. **Molnár** Imre, **Papp** Miklós, **Stark** Gyula régiiek, továbbá **Baróthy** Pál kir. ügyész, **Butyka** Lajos állomásfőnök, **Siket** Traján postaigazgató, **Csák** Máthé ref. lelkész, ifj. **Popper** József kereskedő. **Weisz** Mór a kiskereskedők elnöke, dr. **Medvigy** Gábor ügyvéd, **Kacsán** Károly és dr. **Thury** Kálmán.

Ujvároson.

Az ujvárosi kerületben a független polgárság mindjobban kiejti a kezéből a vezetést, csupán azért, mert az iparosok nagy zöme nem törődik úgy a választással, amint kellene.

Itt az év végével kilépnek dr. **Adorján** Emil, **Bertsey** György, **Czeglédy** Jenő, **Czeglédy** Sándor, **Cser** János, **Déry** János, **Fényes** Manó, dr. **Grósz** Menyhért, **Sulyok** István, **Schwarz** Izidor, **Weisz** Károly és **Weisz** Lajos.

Ezek közül **Czeglédy** Sándor betegsége miatt nem lép fel újra. Szó volt az értekezleteken egyik másik régi 48-as polgár kihagyásáról, azért, mert a 48-as köriek nem tagjai; de valószínű, hogy ettől elállanak s így csak a **Czeglédy** Sándor, továbbá **Fényes** Manó és dr. **Grósz** Menyhért munkapártiak helyére jelöl függetlenségiakat a párt.

Megállapodás nincs, de **Kelen** Béla, **Pásztor** Ede és **Zboray** Gyula nevét emlegetik.

A munkapárt ebben a kerületben holnap, vagy csütörtökön fog jelölni; állítólag arra törekednek, hogy minél több iparost jelöljenek itt.

Az eddigi hírek azonban ezt nem igen igazolják, mert eddig a következők nevének forgalomban: **Fényes** Manó, dr. **Grósz** Menyhért, dr. **Gyémánt** Jenő, dr. **Perczel** Adolf, dr. **Sarkadi** Lajos, **Hegedűs** Nándor, **Kepes** L. Miklós, dr. **Rezső** Mór, **Rákos** Vilmos és két iparos: **Lebovits** Rudolf és **Urán** Mihály.

Váralja-Velenczén.

Itt hét hely betöltéséről van szó. Kilépnek: **Fuchs** Mór, **Gábel** Jakab, **Lövenstein** Zsigmond, **Reismann** Mór, dr. **Tóth** Ferenc, **Weisz** (Kálmán) Ernő és dr. **Weisz** Márton.

Weisz (Kálmán) Ernő nem lép fel újra.

A függetlenségi párt ezenkívül valószínűleg kihagyja **Reismann** Mórt, **Gábel** Jakabot és dr. **Weisz** Mártont, míg **Fuchs** Mórt, **Lövenstein** Zsigmondot és dr. **Tóth** Ferencet tekintet nélkül pártállásukra, felveszi a listájába, továbbá jelöli **Halász** Gyula plébánost és **Horváth** Endre g. keleti lelkészt és **Feldmann** Izidort.

E szerint a függetlenségi párt jelöltjei lennének: Dr. **Kazay** Kálmán, **Fuchs** Mór, **Lövenstein** Zsigmond, dr. **Tóth** Ferenc, **Feldmann** Izidor, **Halász** Gyula és **Horváth** Endre.

A munkapárt még ebben a kerületben sem jelölt. Hír szerint nem is változtat az eddigieken, csupán annyit, hogy **Weisz** (Kálmán) Ernő helyére dr. **Moskovits** Józsefet jelöli.

Kompromisszum a 31. § körül. Azok a tárgyalások, melyek a képviselőház tegnapi ülése előtt az agráriusok és merkantilisták között megindultak, délben konkrét alakot öltöttek. Fél egy órakor konferencia volt **Székely** Ferenc igazságügyminiszternél, a melyben résztvettek **Rohonyi** Gyula igazságügyi államtitkár, gróf **Khuen-Héderváry** miniszterelnök, **Nagy** Ferenc, gróf **Károlyi** Mihály, **Plósz** Sándor, idősb **Erdélyi** Sándor, **Baross** János és

Polónyi Géza. A konferencián az agráriusok kompromisszumos javaslatot tettek elő a polgári perrendtartás 31. és 32. szakaszára vonatkozólag. A kompromisszum lényege az, hogy a felperes kereskedő illetékessége a döntő, ha okirattal tudja igazolni az áru elküldését vagy átvételét, de ez a kedvezmény elesik, ha nyomtatott sötét, vagy blanketta tanuskodik a megrendelésről vagy átvételről.

A konferencia ezt a javaslatot az igazságügyi bizottság elé utasította.

Mint éjjel telefonon jelenté budapesti tudósítónk: Előrelátható volt, hogy a Ház jelenlegi tárgyalásai a 29-ik szakaszig akadálytalanul tárgyalhatnak le, azonban a következő három szakasznál heves ellentállásra találnak. A kérdéses három szakasz módosítására Várady Zsigmond és Nagy Ferenc új módosítást is dolgoztak ki, amit azonban nem fogadtak el. A differenciák elsimítása végett Székely Ferenc értekezletre hívta össze a felszólalásra jelentkezetteket és velük együtt egy óráig tárgyalt. A tárgyalás folyamán Polónyi Géza indítványát fogadták el, mely szerint a 29-ik szakaszig letárgyalják a 30., 31., 32. szakaszt újabb szövegezés végett kiadják az igazságügyi bizottságnak, mely az új szövegezést tartosít 48 óra alatt a Háznak visszajuttatni. Addig a Ház a folytatólagos szakaszokat tárgyalja. A határozatról csak kevesen tudtak és így történt meg, hogy Székely Ferenc javaslatát a Ház ülésén visszautasították. Székely Ferenc délután 6 órakor a pártok megbízottait anketra hívta meg, akikkel megállapodtak a fentiekben és így most már akadálytalanul tárgyalják a a javaslatot.

UJDONSÁGOK.

* **A király ajándéka a mária-celli templomnak.** Mint olvasóink előtt ismeretes apostoli királyunk 80-ik születése napját avval ünnepelte legméltóbban, hogy elszándokolt *Mária-Cellé*, hogy a Szűzanya e kiválasztott kegyhelyén adjon hálát Istennek 80 esztendőn át vett kegyelmekért. Ennek megörökítésére mint értesülünk 100,000 koronás orgonát rendelt a világhírű templomnak a bécsi Swoboda cégnél. A nagyszabású mű remeke lesz az orgonaépítésnek s villanyos erőre lesz berendezve. A celli templom mostani orgonája 1751-ben készült.

* **Vetítő est.** Tegnap este *Karácsonyi János Magyarországi Szent Erzsébetről* tartott előadást a kath. körben. Hiteles történeti adatokból utalt arra, amit a magyar történeti irodalomban ő bizonyított be, hogy Szt. Erzsébet nem Pozsonyban, hanem Sárospatakon született. Majd a képeken bemutatta a wartburgi várat, Eisenachot, hol nevezkedett, változó életét, magasztos cselekedeteit, utóéletét irgalmasságát, szenvedéseit, csodatetteit, Wartburgból való elűzetését, marburgi életét, alkotásait, szent halálát, megdicsőítését s bemutatta sirhelyét, a tiszteletére épült marburgi templomot. — Legközelebbi vetítő est jövő kedden, i. hó 29-én lesz, amikor dr. *Krüger Aladár* a francia forradalomról tart előadást.

* **Kinevezés.** A pénzügyminiszter *Rotár Vazul* temesvári vámgyakornokot a nagyvárad kir. lövőhivatalhoz vámségédítésként kinevezte.

* **A népszövetség évi közgyűlése.** A Katolikus Népszövetség, melynek már közel egynegyed milliónyi tagból áll a serege évi közgyűlést december 4-én azaz vasárnap d. e. 11 órakor a székesfehérvári Kath. Kör nagytermében tartja, melyen *Rakovszky István* v. b. titkos tanácsos, *Csöngedy Gyula* esperes, *Kiss Kálmán* munkavezető, *Huszár Károly* képviselő és dr. *Vass József* tanár fognak beszélni. A közgyűléssel kapcsolatosan ugyanazon a napon, ugyanazon a helyen népszövetségi diszgyűlést tart, amelyen *Zichy Aladár* gróf, főrendiházi tag, *Kutty József*, dr. *Haller István* és *Zboray Miklós* képviselők és *Prohászka Ottokár* püspök fognak beszélni.

* **A kamara új alelnöke.** A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara iparos osztálya legutóbbi ülésén *Szatáril Ferenc* építést választotta meg az *Óváry Lajos* elhunytával megüresedett iparosztályi elnöki, illetve kamarai alelnöki székbe. A választást a kereskedelemügyi miniszter megerősítette.

* **Az iskolák fejlesztésére nincs pénz.** Bihar megyében oly nagy apparátussal fogott hozzá a főispán az iskolák fejlesztéséhez, hogy mindenki vérmes reményekkel telt el s azt hitték, hogy csakhamar meglesznek az új iskolák. És most ezt a szép reményt két évre visszatartotta a miniszter, akinek ilyen címen teljesen kimerült a tárcája s nem tud újabb terheket vállalni. Nem csak hogy újabb iskolák létesítéséhez nem tud hozzájárulni a miniszter, de még egy tanító javadalmazását sem tudja átvállalni. A miniszter ezt tegnap az esztári harmadik tanítói állás államtámogatásával kapcsolatosan ki is jelentette. Ugyanekkor azt is tudatta a miniszter, hogy 1912-ig hasonló kérelemmel ne forduljanak hozzá, mert ez időszereit csakis azokat a kiadásokat tudja teljesíteni, amelyeket 1909-ről beillesztettek a költségvetésbe. Szépen vagyunk.

* **A tanítók és óvónők vasuti arképes igazolványa.** A nem állami tanítók és óvónők vasuti arképes igazolványainak meghosszabbítása tárgyában a vallás és közoktatásügyi miniszter ur a 4385—1910 eln. számú rendeletében akként intézkedett, hogy az egyes tanintézetek tanszemélyzete a meghosszabbítást a m. kir. államvasutak igazgatóságától egy kérvényben kérelmezzék, amelyhez az igazolványokon kívül a tanítókról egy kimutatás is csatolandó, amelyre minden név után egy vagy 2 darabban 2 korona értékű postabélyeg ragasztandó fel. Az ily módon elkészített kérvényeket az egyes iskolák vezetői a folyó évi december hó 10-ig a kir. tanfelügyelőséghez küldjék meg, honnan azok tömegesen lesznek az államvasutak igazgatóságához továbbítva. A később érkezett és pótlás végett visszaküldött kérvények csak december hó végén lesznek továbbíthatók. Nagyvárad, 1910. december 22-én. Kir. tanfelügyelőség.

* **Értekezlet a husdrágaság érdekében.** *Bárcey István* budapesti polgármester, mint a magyar városok orsz. kongresszusának elnöke, értesítette Nagyvárad városát, hogy a husdrágaság kérdésében november hó 28-án délelőtti szakértekezlet lesz Budapesten, amelynek célja, hogy az országszerte érezhető husdrágaság okaival és orvoslásuk módjával foglalkozzék. Az értekezletre Nagyvárad városát is meghívták.

* **Fagy mindenfelé.** Tudósítónk több helyről fagyot jeleznek. A tegnapi nap folyamán nagyon aláüledt a hőmérséklet. Sok helyen erős havazás volt. Belényes környéke mindenütt hóval van fedve. Élesen olyan erős fagy volt, hogy tegnap egész nap nem olvadt fel.

* **Miss Elkins áttérése.** Most már egészen bizonyossá vált, hogy az abruzói herceg elveszi *Miss Elkins*-t, a többszörösen milliomos amerikai kisasszonyt. *Miss Elkins* az esküvő előtt áttér a római katolikus vallásra. *Lugano* püspöke, *Morosini Péter* már el is kezdte vele a hitoktatást, melynek keretében megismerteti őt a katolikus egyház tanáival s a jövő hónapban ünnepélyesen felveszi őt a katolikus egyház tagjai közé. Az esküvő után lesz s ezt megelőzőleg az olasz király a menyasszonyt *teramói hercegnő* névvel ki.

* **Árlejtések a városnál.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága elhatározta, hogy vízvezetési központi-szerelő telepet, hozzá megfelelő lakásokat, továbbá a Bányasoron, Kolozsvári-utca és az Aradi-ut végén vámbházakat épít. A vámbházak építésére már tartott egyszer árlejtést, de eredmény nélkül. Most újabb árlejtés volt a vámbházak építésére, továbbá a vízvezetési szerelőtelepre. A vízvezetési szerelőtelepre a következő írásbeli ajánlatok érkeztek be: *Vicsay Testvérek* a lakatos, vízvezetési, csatornázási és kályhás munkákra 7920 K 33 fillérért, de csak együtt vállalja a fenti munkákat; — *Bernácsi József* a vízvezetési és csatornázási munkákra 1839 K 5 fillérért; — *Szelles Sándor* az asztalos munkákra 2888 K 79 fillérért, de ebből még enged 2 százalékot; — *Fábián József* az asztalos munkákra 2915 K 32 fillér összegért. — A Bányasor, Kolozsvári-utca és Aradi-utra tervezett három vámbház építésének összes munkáira *Grünfeld Ignác* 36,159 K 69 filléres ajánlatot tett, de ebből még 2-ot enged, azonban csak ha a 3 épületet elnyeri. Mind a 3 vámbház összes munkáira és a vízvezetési szerelő épület építésére együtt *Madarász Gyula* 71464 K 50 f. s ebből 10 százalékot még enged. A bádigos, asztalos, lakatos, másoló, üveges, kályhás és kárpitos munkákat más vállalkozónak is adhatja a város, de más munkát csak együtt vállal *Madarász Gyula*. A mérnöki hivatal és számvétség számításokat tesz, hogy az ajánlatok közül melyik a legelőnyösebb a városra.

* **Eltűnt választási peszsgő.** Tegnap számunkban megirtuk, hogy az élesdi pályaudvarról 30 láda peszsgő eltűnt. Erre az ügyre vonatkozólag újabban a következőket tudjuk: *Fried Simon* a peszsgőt egyáltalában nem is vette át. A peszsgő utánvétellel érkezett s annak az értéke nagyobb összegre volt kifizetve a szállító-levélen, mint amennyit ő rendelt. A peszsgőt anélkül, hogy látta volna, visszarendelte. A gyár nem kapta meg sem az árat, sem a peszsgőt, úgy indította meg a pert *Fried* ellen. Ekkor az állomásfőnök azt állította, hogy *Fried* a peszsgőt kiváltotta, azonban a szállító levél még nem került elő. Nyilvánvaló tehát, hogy a peszsgő az élesdi állomásról vészett el. A kolozsvári üzletvezetőség most szigorúan vizsgál az ügy felderítése végett, annál is inkább, mert *Fried* beperelte a vasutat, *Törley* viszont *Fried*-et pereli.

* **A fogházépület kihelyezése a városból.** Az igazságügyminiszter a nagyvárad kir. ügyészség régi, elavult fogházépülete helyett más fogházat óhajt építtetni, mert a jelenlegi egészségtelen s igen célszerűtlen az elhelyezése is a modern város közepén. A kir. főügyész Nagyvárad városát kérte, hogy az új fogház céljaira alkalmas területet bocsásson rendelkezésére az igazságügyi kormányzatnak. *Köszeghy József* főmérnök előterjesztést tett a városi tanácsnak, hogy a város a honvédszár laktanya és a Pece között levő 2 hold és 778 négyszögöl területet engedje át fogház céljaira. Ez szép, négyszögű terület, amelyen később fejleszteni lehet a fogházat. A Pece rendezése folytán teljesen egészséges a hely s mivel a szomszédságban laktanyák vannak, közbiztonság tekintetében is megfelelne a fogház céljainak. A foglyokat a tárgyalásokra a törvényszék épületébe és vissza, kocsin szállítanák.

* **Meteorhullás Margitán.** Ritka szép meteorhullás látványosságában gyönyörködtek tegnap este a margitaiak. Este 10 órakor lopó alakú tüzes kék fényű meteor tűnt fel az ég délkeleti irányában és rohamos növekedéssel szelte keresztül az eget. A meteor fénye oly erős volt, hogy egy percig megvilágította az egész vidéket. Az égi tűneményt sugás kísérte s mikor eltűnt, úgy látszott, mintha a közelben esett volna le.

* **Crippen kivégzése.** A feleséggyilkos londoni orvos sorsa immár el van döntve. Tegnapelőtt tudatták Crippennel, hogy a király visszautasította azt a kegyelmi kérvényt, amelyet Crippen barátai nyújtottak be hozzá huszezer aláírással, kérve a halálos ítélet megváltoztatását. Az elutasítás nagyon lesújtotta az eddig cinikusan viselkedő foglyot. Nagyon reménykedett a király kegyelmében és az elutasítás óta teljesen megtört. Tegnap bucsuzott el Crippen miss Le Nevetől. Megmondotta neki, hogy egész vagyonát, körülbelül egy millió koronát, reá hagyta és így a leányról egész életéről gondoskodott. A kivégzés elé óriási érdeklődéssel néznek Londonban. A fogházat nagy embertömeg vette körül. Ma reggel 9 órakor fogják felakasztani Crippent a quentonvillei fegyház udvarán. Már felállították a bitófát.

* **A csizmadia mint fekete kőz.** Nagy szalontán egy züllésnek indult csizmadia kellemetlen percekot okozott egy ottani urinak. A csizmadia ugyanis levelet írt, melyben felszólítja az urit, hogy 3000 koronát küldjön a temető kapujához, mert különben fel fogja robbantani a feketekéz. A három ezer korona helyett a rendőrség ment ki a temetőhöz, ahol azonban a feketekéz nem akart mutatkozni. A rendőrség az éretlen tréfa elkövetőjének kézrekerítése iránt megindította az eljárást. Az eddigi adatok szerint a rossz viccet egy züllésnek indult csizmadia követte el. A csizmadia ugyanis keresete egyik részét, azt amelyet nem alkoholra költ, rémregényekbe fekteti. Egy ilyen rémregényből vette ki a követelés alapjául szolgáló szöveget is, amely azonban aligha fog neki 3000 koronát jövedelmezni.

* **Az automaták tolvaja.** A rendőrség tegnap letartóztatta Szabó György rézműves fiát, aki ólomból 2 filléres nagyságu lapocskákat készített s ezeket társaival együtt a kereskedések elé kiakasztott automatákba dobálta, s amint beismerte, majdnem mindig sikerrel, mert mintegy 50 Stollwerk-féle csokoládé csomagot szerzett ily módon. A rendőrség az eljárást ellene folyamatba tette.

Angol uri szabóság.

Az európai modern divatokkal lépést tartva, saját műhelyemben több évi külföldi tapasztalataim érvényesítve, hani és angol legjobb kelmékből raktáromon elsőrendű öltönyöket, télikabátokat stb. készítek megrendelés után. ::

A n. é. közönség figyelmét felhívom cégemre. Tisztelettel

HABER és TÁRSA férfiszabó.

o Nagy Sándor-utca 1. szám. o

SPITZER BÉLA

női és gyermek ruha-áruháza
Rákóczi-ut 3. sz.

Az év végeig

kedvezményes áron kapható

Felöltők,

Blousok,

Pongyolák,

Aljak,

Kosztimők,

Gyermekruhák

Szörme-árak és ruhakelmék.

Saját műtermemben a leg-
elegánsabb toilették válal-
tatnak.

x **Szerdán katonazene** a Lloyd kávéház fényesen berendezett téli kerthelyiségében. Folyó hó 23 án, a 101. gyalogezred teljes zenekara hangversenyt. Ezenkívül bemutatásra kerülnek a következő pompás és sikereiben gazdag képek november hó 23 án: 1. A gyanu. 2. A Kerék. 3. Csörgő kigyó. 4. Villám pincér. 5. Három jó barát. 6. Crippen doktor. 7. Osztiga halászat. 8. Bandi kalandja. Beléptidij nincs. Kezdeté este 9 órakor. Kitűnő ételek, italok figyelmes főszolgálatáról gondoskodva van. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri mély tisztelettel *Hartstein és Orlei* kávéház-tulajdonosok.

Mielőtt

az őszi és téli ruhaszükségleteiket beszereznék, ne mulasszák el

FRIEDLÄNDER
angol uri szabó cég

előnyös árairól és eredeti angol szöveteinek kitűnő minőségéről és elegáns szabásáról meggyőződni.

Nagyvárad, Szt. János-utca.

x **Villamos osillárt** ne vásároljon, berendezést ne készítsen, míg **Stern** nel a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem is vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek. Raktárom tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfram és izzó lámpákat gyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556

EGYESÜLETEK.

A **katholikus kör választmányi** ülése. A nagyváradai katolikus kör igazgató választmányára ma, november 23 án este 6 órakor rendes havi ülést tart. A választmányi tagok ezuton is meghívottak.

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK fehérneműk legjobb minőségben és : kedvező árban :

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szerdán: Karenin Anna.

Csütörtök: Balkáni herceg.

Péntek: Bőregér.

Szombat: Massikus leány.

Vasárnap d. u.: Erdészleány; este A kormánybiztos. (Bemutató.)

Három operettelőadás. A drámai esték után három operettelőadás következik. Holnap a legutolsó ujdonság, a »Balkáni herceg« kerül megismétlésre, pénteken újra a »Bőregér« kedves áriái csendülnek fel a színpadon, szombaton pedig a »Muzsikusz leány«-t játsszák vendéggel. Radó Sándor, a Bonboniér népszerűvé vált fiatal komikus lép fel, Péter szerepét játssza, a mit nálunk Gózon Gyula kreált.

A vasárnapi bemutató. A magyar bohózatírók egyik legkiválóbbja: Gutti Soma legújabb darabjával nagyban emelte eddigi sikereit. »A kormánybiztos« az idei szezon ugynevezett slágerdarabjai közé tartozik, amely állandóan műsoron lesz. Vasárnap tartják meg a nagyváradai bemutatót. A próbák szorgalmasan folynak és nagy sikere van kilátás.

TÁVIRATOK

Tolsztoj halála.

Pétervár, november 21.

Tegnap délután öt vasuti kocsiból álló különvonat ment Astopovóba, hogy Jasnaja-Poljanába vigye Tolsztoj holttestét. A különvonaton utaztak el a legközelebbi rokonok és a meghitt barátok. A halottaszoba olyan, mint a templom. Az ágyon paraszt darócruhájában fekszik Tolsztoj, az ablak és ajtó tárva-nyitva.

Tüntetésről félnek.

Moszkva, november 22.

A moszkvai hatóságok nem engedik, hogy a ravatalos különvonat Moszkvát érintse. Nagy kerülő uton kell Astopovóból Jasnaja-Poljanára vinni Tolsztoj koporsóját. A nagy gyász megfélemlítette a hivatalos Oroszországot. Astopovóba csendőrséget küldtek, hogy vessen véget a forradalmi gyászfélnek és tegnap már a csendőrök kezdtek elhajszolni a népet a ravataltól. Az újságírókat megakadályozták, hogy hivatásukat teljesítsék, a csendőrök nem engedtek táviratokat feladni. Hiába tettek e miatt panaszt Obolenski hercegnél, a kormányzóknál, ő sem tudott segíteni, mert a csendőrök egyenesen Pétervárról kaptak utasítást.

A cár Tolsztojról.

Pétervár, november 22.

A cár a belügyminiszternek Tolsztoj haláláról küldött jelentésére a következő megjegyzést írta:

Szívvel sajnálom a nagy író halálát, a ki tehetségének fénykorában alkotásaiban az orosz nemzet dicsőségteljes, hazafias típusait megteremtette. Isten legyen kegyes bírja.

Miklós.

Az új orosz külügyminiszter.

Pétervár, nov. 22.

Szasszonov külügyminiszteri helyettes külügyminiszterre nevezték ki.

Az angol válság.

London, november 22.

(Felsőház.) Lansdowne lord bejelenti, hogy szerdán a következő rezolúciókat fogja iadványozni: 1. Kívánatos, hogy előkészületeket tegyenek az alsó- és felsőház véleményeltérésére és a felsőház Rosenberg javaslatai szerint alakíttassék át. 2. Ha oly törvényjavaslatok fölött, amelyek nem pénzügyi javaslatok, meg egyezni nem tudnak, akkor mindkét ház a kérdés eldöntése ügyében közös ülést tartson, kivéve azon esetet, ha oly nagylentőségű kérdéssről van szó, amely a lakosság bírálatának nem lett előterjesztve. Az ügy ily esetben referálás által a választók elhatározása alá bocsájtatik és a két ház közös ülése elé lesz terjesztve.

Vérontások Lisszabonban.

Madrid, november 22.

Az Imparcialnak jelentik Lisszabonból, hogy a köztársasági kormány meghosszabbította az ostromállapotot a fővárosban. Oportóban és más kilenc városban, a kiszolgált katonákat pedig visszatartja. Ezek a rendeletek mérhetetlen elkeseredést keltettek. Növeli az elégedetlenséget, hogy az alsóbb néposztályok adóterheit nem csökkentette a köztársasági kormány. Gyűléseket tartani csak katonai fedezet mellett szabad. Ez erőszakos rendszabályok arra való, hogy gátat vessenek az általános sztrájkoknak. Lisszabon külvárosában a katonaság és a sztrájkoló munkások között mindannaposak a véres összeütközések.

Eltűnt honvédhadnagy.

Pozsony, nov. 22.

(Saját tudósítónktól.) A napokban megírtuk, hogy Pozsonyból eltűnt Fekete Béla hadnagy hulláját a Dunából kifogták. Ugyanekkor fogták ki hír szerint Fikardi Alice hulláját is. Fikardi egyidejűleg tűnt el a hadnaggyal. Most tudósítónk jelentése szerint Fikardi nem halt meg, hanem egy külföldi kávéházban kaszírőr és azt mondja, hogy egyáltalán nem is ismerte Fekete Bélát.

NYILTTÉR.**BÚTOR**

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

Igazságszolgáltatás.

§ **Meggyilkolt erdőőr.** (Esküdtszéki tárgyalás.) Popa János bagymási lakos erdőőrrel folyó év május 18-án az erdő szélén átlőtt mellel halva találták. A csendőrség a nyomozás során letartóztatta Drágos Gligor szintén bagymási lakost, akivel szemben több gyanúk merült fel a gyilkosság elkövetésére. Drágos Gligor ugyanis nem jó lábon élt Popa János erdőőrrel, mert ez őt több ízben erdőrendőri kibégás miatt feljelentette. Drágos Gligor a csendőröknek be is vallotta a gyilkosság elkövetését, a vizsgálóbíró előtt és a tegnapi tárgyaláson azonban ezt határozottan tagadta. Azzal magyarázta a dolgot, hogy a csendőrök őt kirozták, talpát verték, stb., úgy, hogy inkább vallott, csak meneküljön a csendőrök kezétől. Az ügyben tegnap több tanút hallgattak ki, akik azonban keveset bizonyítanak. Kihallgatták a csendőröket is. A tárgyalást ma folytatják és lesz ítélet is. Tárgyalási elnök dr. Csulyok Béla, ügyész dr. Szolnok Jenő, védő dr. László Aurél.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Írta: White-Mellville G. J.

— Angolból. — 140

Azután lábak csoszogása, a töltő vesszők koppanása hallatszott, s mintegy tíz ember töltött puskákkal egyenes sort képzett a fegyver előtt, míg azok, kik őt őrizték, hirtelen két oldalt elsiklottak tőle.

— Van önnek még valami mondani valója? — kérde a sertőző.

— Csak egy szavam, — viszonzá Montarbas; le a köztársasággal!

— Csend! — ordítá Santerre. Legyetek kész! No most!

Éles, gyorsan egymásután következő lövések, egy hangos sikoltás, s a füstön át vadul repült egy fehér alak.

Mikor az eltszult, a gróf még egyenesen állt, ámbar egy golyónál több érte halálosan, és a Wolverine mozdulatlanul feküdt, szívének átlova, a lábánál.

Egy végső erőfeszítéssel kiszabadítá magát az utolsó pillanatban, hogy meghaljon azon férfival, a kit szeretett és megsemmisített.

— Szegény Leonie! szölt Montarbas végvonaglásában. Sajnálom őt, másképp kevés dicsőkedni való van életében, de azt hiszem, nemesemberhez méltón végeztem azt!

Aztán elesett hátra, meghalva s meg sem mozdult, sem nem szölt többé.

— Az ő saját hibája volt, mormogá Santerre, késő bánattal.

— Le az arisztokratákkal! ordítá vagy egy féltucat ember, de a jól ismert kiáltás a szokotnál kevesebb visszhangra talált s könnyezget nem egy szemben, szánalomból a Wolverine után.

Vereskonyt mámi vörös arca majdnem sápadt lett. — Bátor nőszemély volt, szölt a vén asszony elmélkedve, s ha távol tartották tőle grófját, az ő feje volt a legbölcsebb köztünk. Nagyon nélkülözni fogjuk most, hogy elköltözött. Micsoda? Már tulságos sebesen nyargalunk. Jobb szeretném ezt a forradalmat, ha tudnám, hogy hol fog ez megállapodni?

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, nov. 22.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	850.50
Osztrák hitel	—	—	663.75
4%-os koronajáradék	—	—	91.60
Államvasut	—	—	—
Jelzálogbank	—	—	497.—
Leszámitoló bank	—	—	595.—
Hazai Bank	—	—	303.50
Kereskedelmi részv.	—	—	744.—
Rimamurányi	—	—	677.50
Salgótarjáni	—	—	638.—
Közuti vasut	—	—	743.50
Városi villamos	—	—	395.50
Adria	—	—	505.—

Irányzat: Szilárd.

A gabonátőzsde.

50 kilogramonként.

Buza októberre	—	—	10.35
Rozs októberre	—	—	7.88
Zab októberre	—	—	—
Tengeri májusra	—	—	5.64

Irányzat: Szilárd.

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA.

Vegyél!**Vegyen!****Vegyünk!****10. 13. és 17.**

Koronáér

Moskovits Antonomiai cipőt**Nagyvárad**

Kossuth-utca 5. gyár épület és

:: Bémer-tér, Fő-utca sarok. ::

Értesítés.

Tudomására hozom a n. é. vevőközönségnek, hogy

Rákóczi-uti üzlethelyiséggel kötött szerződés rövid időn belül lejár.

Ez alkalomból áruházam összes cikkei, u. m.

Szőnyeg, Függyöny, Linoleum, Ágy és Asztalterítők. Vásznak fehérneműek, Ruhaszövetek, Mosókelmék, Barchettek, Selymek, **uri-és női divatcikkek**, kötött és szövött áruk. Kézimunkák és anyagok, Szőrmék, Nyakendők, Kalapok és Sapkák, valamint összes pipere cikkek, Rövidáruk és szabókellékek nálam jutányos áron szerezhetők be.

Czillér Imre nagyáruháza

Nagyvárad, Rákóczi-ut 5.



2-3 középiskolát végzett fiu nyomdász tanulónak

felvétetik Szent László-nyomda R.-T.-nál.

Figyelmeztetés!

A Schicht szarvasszappan!

valódi csakis a

Schicht

névvel és a „szarvas” védjeggyel



Téli szezon cikkeink:

Angol rum, chinai és valódi orosz tea, tea-sütemények, **bel- és külföldi Cognac**, Lengyel és Orosz likőrök, asztali, csemege és **aszuborok, pezsgők.**

Száraz és conservált zöld főzelékek, párolt halak, csemege sajtok, I-a magyar szalámi, Prágai és Kassai sódar, déli gyümölcs, erdélyi fajalmák nagy választékban megérkeztek.

Legzamatosabb fajták nyersen vagy gyorspörkölőn azonnal megpörkölve, nemkülönbön mindennemű háztartási és anyagáruk, előnyös árban, pontos és figyelmes kiszolgálás mellett lesznek a n. é. közönség rendelkezésére bocsájva,

tisztelettel

Mezey János és Tsa

NAGYVÁRAD, Szent László-tér. Nagyvárad takarékpénztári épület. TELEFON 249.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér, tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindezenmü izzólámpa különlegességek, fényképező-lámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk villamos motorokat

1. léertől 12 léertlg minen nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

A
„TISZÁNTÚL“-ra
előfizethetni
mindennap.

A Z I G A Z,

— hogy sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Karcos bor a legjavából kapható. Kitűnő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonánsok polgári árban megegyezés szerint szolgáltatnak ki.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szállodámban szobák 1 korona

— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a NEMZETISZÁLLODA, vendéglő és kávéház bérleje.

Félix-fürdő téli és nyári gyógyhely

— Európa leggazdagabb kénes hévvizforrása Vizhőfoka 49° C. —
— 17 millió liter viz napi mennyiség. —

Csúz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen.

1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyultan, javultan a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. Penziórendszer október hó 1-től május hó 1-ig. Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba, világítás —
— hetenként 49 koronába kerül. —

A Viktor-szálló folyosója össze van kötve a fürdőkkel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghűlés veszélye nélkül lehet a kurát eredménynyel használni. —

— Posta, távirtda, interurban telefon, állandó gyógyszerár a fürdőtelepen. —

== Prospektust díjtalanul küld az igazgatóság. ==

Eladó föld.

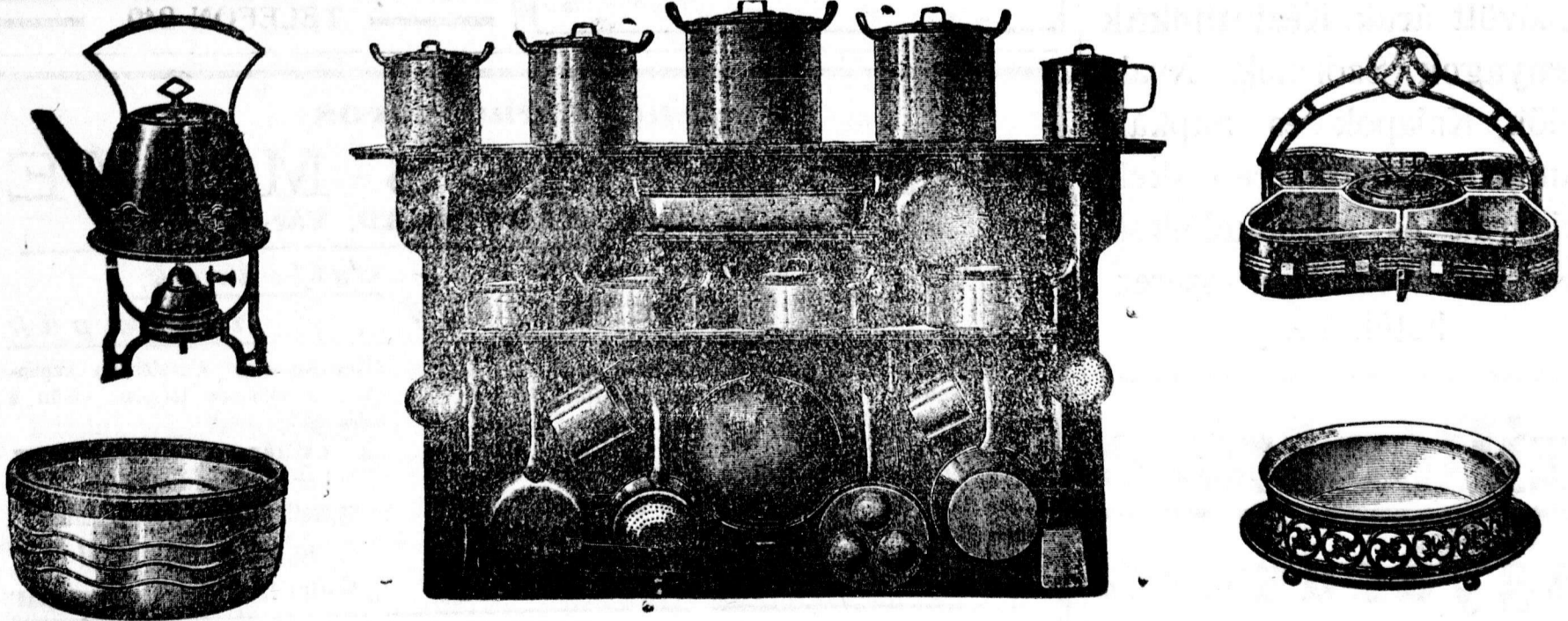
Nagyváradtól 15 percnnyire fekvő mintegy 55 kat. hold kiterjedésű elsőrendű szántóföld a szükséges épületekkel ellátva egészben vagy parcellákban eladó.

A feltételek megtudhatók a Nagyváradon székelő **Központi Takarékpénztárnál.**

Baross-utca 60. számú ház földszintjén két szoba, konyha és mellékhelyiségekből álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

Értekezni lehet Polgári Takarékpénztárnál, Kossuth-u. 4. sz.



Modern konyhaberendezések és háztartási különlegességek.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése
Nagyvárad, Rákóczi-ut. ————— Telefon helyben és vidéken 890.